

ההנקה (ר' שו"ת בני בנימין ח"א סי' ל-לא וח"ב סי' לח). אדרבה, אם תתעבר בתוך ימי הנקתה היא תפסיק להניק ויש בכך פגיעה מסוימת בגידולו של התינוק שעדיין יונק (ר' משיב דבר ח"ב סי' פח). אמנם לא גזרו על מניקה להימנע מלהתעבר מבעלה בתוך ימי הנקתה כמו שאסרו עליה להינשא לאחר. ור' יבמות מב שהטעם לכך משום שבעלה ימסמס לתינוק ביצים וחלב. אך אין ספק שיותר בריא להמשיך את ההנקה עד שהילד ייגמל בגיל שנתיים לכל המוקדם. לכן יש מקום להתחשב בשיקול זה של עד שנתיים מהלידה ולהימנע מהריון בתקופה זו בשעת הצורך, גם אם אינו פיק"נ. וראוי נימוק זה לאיצטרופי ליתר הנימוקים שכתבנו להעדיף את ההת"ר למרות שזמנו ממושך יותר, מאשר אמצעים אחרים גרועים יותר, למרות שזמנם קצר יותר.

הכמות ור' יהודה את האיכות. והלכה כת"ק שהכמות קובעת. כלומר, עדיף לקיים מצוה כמותית ע"ח הפגיעה באיכות, מאשר מצוה איכותית. ובמקביל בעבירות, עדיף להימנע מאיסורים רבים למרות שמבחינה איכותית הם חמורים יותר מאשר להשתמש באיכות גבוהה יותר אולם כמות האיסורים רבה יותר, ומשמע מהמקורות שהבאנו שלכך הדעת נוטה. אולם קשה להכריע בשאלה זו כי ראינו סתירות בנושא זה.

אך מכיון שבלא"ה האשה אינה מצווה בעצמה בפר"ר והדבר תלוי ביכולתה, ומכיון שזה עתה היא ילדה והיא עדיין מניקה, דחייה של כמה חדשים אינה נחשבת כ"כ לביטול עשה בתנאים אלו. כי י"א שהפסקה של שנתיים עדיין מותרת כי כך ברא ה' את האשה שתניק שנתיים בערך ובדרך כלל אינה יכולה בלא"ה להיכנס להריון בתקופת

סימן יח

נישואי גבר ואשה בעלי נטיות הפוכות

א] שיינשאו כדת משה וישראל, ללא מחויבות לחיות חיי אישות, אלא רק לצורך יצירת מסגרת משפחתית להולדת ילדיהם בדרך מלאכותית, קיומם וגידולם.
ב] שלא יינשאו, אלא יישארו רווקים, והאשה תופרה בדרך מלאכותית.

שאלה*

איש ואשה בעלי נטיות הפוכות שאינם מסוגלים להינשא, במצבם הנוכחי, לבני מין אחר, נפשם בשאלתם, האם הם יכולים להביא צאצאים לעולם בדרך מלאכותית?

א. דרך א – נישואין כדת משה וישראל

תשובה

בשו"ת הרא"ש (כלל נד סי' ב) כתב:

שתי אפשרויות קיימות:

* שאלת הרב אהרל"ה הראל.

מסוגלים כרגע לחיות ביניהם חיי אישות ודינם כחולים לעניין זה. האם מספיק הנימוק הראשון של חולים למנוע את חלות הנישואין?

כתב החלקת מחוקק (שם ס"ק ד):

אשה חולנית חולת מוות – הרא"ש בתשוב' פסק כן מתרי טעמי הטעם הא' דהוי דומיא דחופת נדה ולפי מה שפסקו האחרונים דחופת נדה הוי חופ' א"כ ה"ה חופת חולה... והטעם האחר שכתב הרא"ש מטעם אומדנא... ובד"מ הכריע כדעת האחרונים דחופת נידה הוי חופה...

כלומר להלכה גם חופה, שאינה ראויה לביאה מחמת חולי, שמה חופה.

אלא ששם מדובר שהיא ראויה לפחות להעראה (ר' שו"ע סי' לג ס"ב "אבל אם הערה בה ופירש מיד, או שאמר תחלה שדעתו לקנות בהעראה, קנה מיד"). משא"כ בנ"ד שאולי אף להעראה אינה ראויה, כי אין לו משיכה לנשים כלל. וא"ל שיערה בה באבר מת, כי העראה באבר מת אינה העראה. מיהו קישוי יש לו וא"כ הוא ראוי להעראה, ולכן החופה קונה.

ור' מש"כ באהלה של תורה (ח"א סי' כו) שגם לדעת הרמב"ם חופת נידה קונה לכמה דברים. וא"כ למעשה יש אפשרות שיינשאו גם אם לא יקיימו חיי אישות טבעיים.

וגם אם נניח שאינם נחשבים כנשואים, כי החופה אולי אינה ראויה לביאה, אך הקידושין בודאי תופסים והרי הם כארוס וארוסה שאינם נשואים. לכל היותר אין כאן כתובה, הכוללת את כל ההתחייבויות שלהם זל"ז. בעיה זו ניתנת לפתרון ע"י הסכמת שניהם לחתום על חוזה הדומה לכתובה על כל מחויבויותיה וזכויותיה, חוץ ממצות עונה. ואע"פ שאין יכול להתנות על

ראובן שחלק נכסיו, והניח קרקע לבתו לנדניתה, בתנאי, שאם תמות קודם נישואין, שישאר הקרקע להקדש. וחלתה חולי מות; וכדי להפקיע הקרקע מיד הקדש, הלכו קרוביה והושיבוה במיטה, בחליה, עם קרוביה, ועשו שבעה ברכות, כדי שיירשנה; ומתה מחולי זה, ולא קרב אליה; הורני אם יירשנה. ונראה דלא; אע"ג דמצינו שהבעל יורש את אשתו קודם שתכנס לחופה, כגון שמסרה האב לבעל, או לשלוחו, ומתה בדרך, התם היתה ראויה לביאה, אבל הכא, לא היתה ראויה לביאה, מידי דהוה אנכנסה לחופה ופירסה נדה.

תשובה: נראה דאין באותה חופה כלום; חדא, כמו שכתבת, כיון שלא היתה ראויה לביאה. ועוד, דאזלינן בתר דעתא דראובן, שרצה לעשות טובה לנשמתו, ליתנו להקדש, ולא שיירשוהו יורשיו, רק שיירו כדי שתנשא בו בתו; וכ"ש שלא היה בדעתו שיבא לידי נכרי ע"י הערמה; הלכך, אומדנא דמוכח והקרקע הוא הקדש.

והו"ד ברמ"א (שו"ע אה"ע סי' ס"א):

אשה חולנית חולת מות, אע"פ שכונסה עם המטה תחת החופה כדי שיירשנה בעלה, אינה חופה כלל, מאחר שאינה ראויה כלל לביאה, ואין בעלה יורשה. הרא"ש נקט שני נימוקים: א. חופה שאינה ראויה לביאה אינה חופה. ב. הערמה לא מועילה.

וצ"ע בדעתו, האם כל נימוק מועיל לכשעצמו, או רק צירוף של שני הנימוקים הוא שמועיל? ונפק"מ לנ"ד, שאין כאן הערמה, אלא הם באמת ובתמים רוצים להינשא באופן פורמאלי, אלא שאינם

גם לסוברים שאין איסור בפנויה, לידת ילד ללא נישואין היא פגם.

ואם יוולד בן, הוא יזדקק לחינוך ע"י אביו. ואין חינוך מרחוק. חינוך הוא הזדהות של הבן עם אביו, הרואה אותו יום ושעה שעה והולך בדרכו ולומד מאורחותיו, וגם האב יכול לשים עינו עליו. וגם אם תיוולד בת, האב לא פטור מחינוכה וגידולה כדרך כל בנות הארץ הגדלות במשפחה נורמאלית (ר' מש"כ באהלה של תורה ח"ה סי' ג על חובת האב בחינוך בתו). ללא מסגרת משפחתית מסודרת זהותו של הילד שיוולד תהיה מבולבלת, יתום בחיי אביו. וגם אם אביו מולידו יכיר באבהותו אך הוא יגדל ב'משפחה פרודה' לא תקנית, הדבר לא יוסיף לבריאותו הנפשית בלשון המעטה. הוא יגדל בצלו הכבד של יחוס לא מוכר, הוא יראה את עצמו חריג ועלול לסבול קשות בחברה ובשידוכים. אין מצוה להביא לעולם ילד שיסבול (במק"א¹ כתבנו שאין מצוה להביא לעולם ילד שיסבול, אפילו בהורים שיקיימו בו מצות פר"ר ויתכן שגם איסור יש בכך).

כשם שיש מצוה להוליד ילדים יש גם מצוה לגדלם. ר' אתון דאורייתא לר"י אנגל (כלל כב). גם אם נדחה את ראיותיו, הסברה נותנת שלא יתכן שאדם יוליד ילדים ולא יהיה אחראי לגידולם, עי' כתובות (מט ע"א). וגם אם יתחייב במזונות בחוזה מיוחד, זהו פתח לתקלות רבות. לא את כל האפשרויות אפשר לכלול בחוזה, והחיים עשירים בהפתעות לא צפויות. וכי בכל פעם שתתעורר בעיה חדשה ילכו לבי"ד ע"מ

עונה, שהרי מתנה על מה שכתוב בתורה, כי צער הגוף לא ניתן למחילה, בכ"ז יכול להתנות על מנת שתפטרנו כי אין לה צער מזה ומוחלת על מצות עונה.

הדרך היחידה לזוג כזה להיבנות היא בהזרעה מלאכותית, דהיינו שיזריקו את זרעו של הבעל לרחמה של האשה בזמן הנכון. ונלענ"ד שגם אם נאמר שאין אדם יוצא י"ח פר"ר בהזרעה מלאכותית (ר' מש"כ במק"א), בנ"ד שאין דרך אחרת אלא ע"י הזרעה מלאכותית אולי יוצא לפחות במצות שבת.

ב. דרך ב – ללא נישואין

לדרך זו הם לא יינשאו זל"ז אלא רק ילדו ילדים משותפים באמצעות הזרעה מלאכותית.

אמנם הזרעה מלאכותית מרוק לרוקה אין בה מעשה זנות. אך בכל זאת אין לך כיעור גדול מזה. ואין ללכת בדרך מעוקלת זו. ראה גיטין (עט ע"ב) "שלא יאמרו גיטה קודם לבנה". אמנם אילו כולם היו יודעים שאינה יכולה להינשא לאיש ולכן עשתה מה שעשתה בדרך מותרת אין כאן פגם, אך לא כולם יודעים ויצא עליה לעז. וגם אם היו כולם יודעים, עצם הולדת ילד ללא נישואין, גם אם בדרך מותרת, היא פגם. צא ולמד מהסוברים שאין איסור מהתורה לבוא על פנויה (ר' ראב"ד הל' אישות פ"א הל' ד ורמ"א אה"ע סי' כו ס"א) א"כ מה בכך שיאמרו גיטה קודם לבנה, הרי אין כאן איסור? אלא ע"כ

1. עי' לעיל סי' יא הולדת ילד לצורך רפואת אכיו.

לכפות זה את זה לקיים כל אחד את חלקו בחוזה? לכן נראה שהדרך הראויה יותר היא דרך א' שיינשאו זל"ז כדת משה וישראל ויגדלו את ילדיהם במשותף ככל המשפחות המיוחסות בישראל.

ושנאה. לכן נראה שרק אם מובטח לנו שהם מסוגלים להיות נאמנים למסגרת המשפחתית שייצרו, חרף חסרונותיה, יש מקום לעודד את הנישואין. אך אם לא – ראוי למנוע את הנישואין הללו. אולם אז גם לא ראוי לאפשר להם הזרעה מלאכותית מחוץ למסגרת הנישואין.

ג. נאמנות משפחתית בבעלי נטיות הפוכות

מסקנה

הבעיה שעלולה להתעורר היא, אם נשיא אותם כדת משה וישראל והם יימשכו לבני מינם מחוץ לנישואין, מלבד האיסור החמור שבדבר, הדבר יפגום בנישואין ובשלום הבית ועלול להביא למחלוקת

במידה ויקבלו עליהם שלא ילכו אצל בני מינם ויבנו משפחה נורמאלית יש מקום להשיאם ולתת להם להביא ילדים לעולם בהפריה מלאכותית².

2. **הערת עורך:** אף אם מבחינה פורמאלית-הלכתית יש אפשרות לנישואין אלו, יש כאן בעיה חמורה והיא שאין שום קשר אמיתי בין איש ואשה אלה, אלא לצורך הבאת ולדות לעולם, היינו, אפילו ינשאו זל"ז ותיווצר כביכול 'משפחה', הרי אין קשר רגשי בין ההורים אלא הנישואין אצלם היא התחייבות עסקית לגדל ילדים יחדיו. איני חושב שנישואין יכולים לעמוד ולהתקיים לאורך ימים על בסיס כזה. היסוד הנפשי **חסר**. וכיון שכל הבסיס רעוע כל היחסים בבית יהיו בהתאם, כל יחסי איש ואשתו וההקרנה על הילדים יחסרו, וילד שיגדל בבית כזה יצא מסובך ומעוות נפשית כיון שגדל בבית מעוות. ולכן לא הייתי מייעץ לבנות בית כזה שידוע מלכתחילה שלא יהפוך לבניין עדי עד. כמו"כ ההתחייבות שלא ללכת אצל בני מינם אינה משמעותית והם לא יעמדו בכך כיון שיצר לב האדם רע מנעוריו...

תשובת המחבר: אין ספק שלכתחילה משפחה נורמאלית בנויה על בסיס של קשר הדדי בכל התחומים. אך יש מצבים לא נורמאליים שבהם משפחה מתפקדת גם בצורה חלקית, כתוצאה של מחלה קשה וכדו', ובכ"ז הזוג מחליט להמשיך את החיים המשותפים מסיבות שונות ולשמור על נאמנות זל"ז.